

Milí priatelia,

Ďakujeme Vám, že ste nám v roku 2012 zostali verní a údajmi z hniezdenia ste prispeli k získaniu prehľadu o stave populácie bociana bieleho na Slovensku. Veríme, že si k nám zachováte priazeň aj v roku 2013.

Prajeme vám veľa úspechov a príjemné zážitky pri pozorovaní bocianov.

RNDr. Miroslav Fulín, CSc.

Informačný spravodaj BOCIAN BIELY 2012

Vydala: Základná organizácia Bocian, Slovenský zväz ochrancov prírody a krajiny

Spoluautormi dát z hniezdenia sú dobrovoľní spolupracovníci, pracovníci štátnej ochrany prírody, úradov životného prostredia, starostovia obcí a stáli pozorovatelia a spracovatelia väčších celkov, ktorých mená sú uvedené pri jednotlivých hniezdach na stránke www.bociany.sk.

Ďakujeme: Lichtenštajnskej Nadácii CICONIA
Východoslovenskému múzeu v Košiciach – kultúrnemu zariadeniu
Košického samosprávneho kraja
Slovenskej ornitologickej spoločnosti/BirdLife Slovakia
Štátnej ochrane prírody Slovenskej republiky

Tlač: ZO SZOPK BOCIAN, Námestie mieru 7, 045 01 Moldava n/B

Náklad: 150 kusov

Redakčne spracoval: RNDr. Miroslav Fulín, CSc.

Spravodaj je nepredajný, je určený spolupracovníkom a pre potreby štátnej a odbornej ochrany prírody.

Foto na titulnej strane: Marián Mojžiš

Kontaktná adresa: www.bociany.sk alebo fulin@zoznam.sk

Miro Fulín, Námestie mieru 7, 045 01 Moldava nad Bodvou
alebo Východoslovenské múzeum, Hviezdoslavova 3, 04136 Košice

BOCIAN BIELY

**Informačný spravodaj
pracovnej skupiny SZOPK
pre výskum a ochranu bocianov**

2012

Zoznam okresov (skratky) a počet obsadených hniezd v r. 2012

Okres	Počet hniezd	Okres	Počet hniezd	Okres	Počet hniezd	Okres	Počet hniezd
BA	5 ↑ +1	KS	71 ↑ +1	PN	2 ↑ +1	SO	32 ↓ -2
BB	7 —	LC	38 ↑ +1	PO	29 ↑ +3	SP	27 ↑ +2
BJ	51 ↑ +3	LE	3 —	PP	21 ↓ -1	SV	28 ↑ +2
BN	1 —	LM	16 ↑ +2	PT	10 ↑ +2	TN	7 —
BR	4 ↑ +1	LV	32 ↑ +2	PU	3 ↑ +1	TO	4 —
BY	5 —	MA	11 ↓ -1	RA	14 ↑ +1	TR	13 ↓ -2
CA	1 —	MI	106 ↓ -4	RK	6 ↑ +2	TS	13 ↓ -2
DK	2 ↓ -1	ML	34 ↑ +7	RS	53 ↑ +2	TT	0 —
DS	14 ↑ +1	MT	9 ↓ -2	RV	17 ↑ +1	TV	115 ↑ +3
DT	9 —	MY	1 —	SA	7 ↓ -1	VK	35 ↑ +2
GA	4 ↑ +1	NM	7 —	SB	11 ↑ +2	VT	56 ↑ +3
HE	60 ↑ +7	NO	21 ↑ +1	SC	1 —	ZA	9 ↑ +1
IL	6 —	NR	6 ↓ -1	SE	9 ↓ -1	ZC	2 ↑ +1
KA	5 ↑ +1	NZ	16 ↓ -1	SI	4 ↑ +2	ZH	8 ↓ -1
KE	3 —	PB	2 —	SK	48 ↑ +3	ZM	4 —
KK	24 ↓ -1	PD	8 —	SL	21 ↑ +1	ZV	10 ↑ +1
KN	37 ↓ -5	PE	0 ↓ -1	SN	16 ↓ -1	Spolu	1 254

Vysvetlivky : ↑ - nárast (počet o koľko hniezd), ↓ - pokles (počet o koľko hniezd), — vyrovnaný počet v porovnaní s počtom v minulom roku

Tri okresy v Bratislave a dva okresy v Košiciach, v ktorých sa nachádzajú obsadené hniezda, vystupujú v tabuľke iba pod označením mesta. Obsadené hniezda bociana bieleho registrujeme v 68 okresoch Slovenska. Bociany nehniezdili v roku 2012 v okresoch Bratislava I, Bratislava II, Banská Štiavnica, Gelnica, Hlohovec, Košice I, Košice III, Partizánske, Pezinok, Trnava.

Zvýšenie či zníženie počtu hniezd v jednotlivých okresoch je minimálne a nehovorí o zániku či náraste populácie v území. Často ide o obsadenie pôvodného hniezda po predchádzajúcom výpadku v hniezdení. Vyššie čísla nárastu sú v okresoch na severovýchode Slovenska. Svedčí to o stálom tlaku populácie na osídľovanie zatiaľ neosídlených teritórií s dostatkom potravy na lúčnych a pasienkových biotopoch. Dokazujú to aj nové lokality hniezd v databáze. Nárast súvisí aj s dôkladnosťou preskúmania územia. Neúplne spracované zostali okresy Dunajská Streda, Galanta, Šaľa, Nitra, Levice, Dolný Kubín, Turčianske Teplice, Martin, Lučenec a Trebišov. V roku 2012 sme zaznamenali o 34 obsadených hniezd viac ako v roku 2011.

Aktivity Ekovýchového programu BOCIAN v roku 2012

Pod pojmom "naše aktivity" rozumieme aktivity všetkých kolegov našej organizácie ZO SZOPK Bocian, aktivistov zo štátnej ochrany prírody (CHKO Cerová vrchovina, CHKO Vihorlat, NP Slovenský kras), dobrovoľných spolupracovníkov, členov SOS/BirdLife Slovensko a krúžkovateľov, ktorí sa angažovali pri lektorskej, metodologickej i praktickej činnosti v prospech ochrany bociana bieleho.

Prednášky pre školskú mládež a laickú i odbornú verejnosť sme mali 1.2.2012 na Gymnáziu M.M.Hodžu v Liptovskom Mikuláši, 8.2.2012 vo vysokoškolskom klube Čaviareň v Prešove, 22.2.2012 na seminári organizovanom Katedrou zoológie PF UPJŠ v Košiciach, 23.4. sme mali prednášku s besedou na ZŠ Severná v Moldave nad Bodvou, 22.8.2012 v Mestskej knižnici V Trebišove. Na pozvanie Českého svazu ochránců přírody vo Valašskom Meziříčí sme mali v dňoch 20. – 23.11.2012 prednáškové turné o bocianovi po základných a stredných školách na Valašku.

Putovná výstava „Aha deti čo to letí“ bola v dňoch 30.3 – 23.5.2012 inštalovaná v SNM – Múzeu kultúry Chorvátov na Slovensku v Devínskej Novej Vsi a v dňoch 1.6. – 30.9.2012 v Podtatranskom múzeu v Poprade. Výstavu navštívilo spolu na oboch miestach 1515 návštevníkov.

Deň bociana v múzeu

Vyvrcholením ekovýchovných aktivít na školách bol 28.november. V tomto termíne sme uskutočnili Deň bociana vo Východoslovenskom múzeu v Košiciach. Podujatia sa zúčastnilo 98 vybratých jednotlivcov a kolektívov zo základných škôl a 16 členná výprava detí zapojených do podobného projektu pri NP Aggtelek v Maďarsku. Účastníci podujatia prezentovali svoje výsledky pozorovania, literárnu, výtvarnú a tvorivú činnosť. Z detskej tvorby bola vytvorená Výstavka prác, ktorá bola súčasťou expozície Východoslovenského múzea. Pre účastníkov boli pripravené súťaže, tvorivé dielne a exkurzie po expozíciách múzea. Umelecké práce po ocenení sú zverejnené na stránke www.bociany.sk

Počty obsadených hniezd v jednotlivých orografických celkoch (nárast/pokles v porovnaní s rokom 2011 a o koľko hniezd +/-)

Orografický celok	Počet hniezd	Orografický celok	Počet hniezd
Beskydské predhorie	61 ↑ +3	Pliešovská kotlina	3 ↑ +1
Biele Karpaty	3 —	Podbeskydská brázda	8 ↓ -1
Bodvianska pahorkatina	2 —	Podbeskydská vrchovina	3 —
Borská nížina	21 ↓ -1	Podtatranská brázda	2 ↑ +1
Bukovské vrchy	2 —	Podunajská rovina	54 ↓ -5
Burda	1 —	Popradská kotlina	39 ↓ -2
Busov	1 —	Považské Podolie	21 ↓ -2
Čergov	1 —	Považský Inovec	1 —
Čerová vrchovina	7 ↑ +2	Revúcka vrchovina	18 ↑ +1
Čierna hora	1 —	Rimavská kotlina	60 ↑ +4
Chvojnická pahorkatina	1 —	Rožňavská kotlina	4 —
Dolnomoravský úval	4 ↑ +2	Skorušinské vrchy	1 —
Horehronské podolie	5 ↑ +1	Slanské vrchy	2 ↑ +1
Hornádska kotlina	23 ↓ -1	Slovenský kras	5 ↓ -1
Hornonitrianska kotlina	8 —	Spišsko-Šariš. medzihorie	30 ↑ +4
Hronská pahorkatina	28 —	Spišská Magura	4 —
Ipeľská kotlina	35 ↑ +2	Stolické vrchy	3 —
Ipeľská pahorkatina	35 ↑ +2	Šarišská vrchovina	7 —
Javorníky	1 —	Štiavnické vrchy	1 —
Košická kotlina	79 ↑ +2	Trnavská pahorkatina	8 ↑ +1
Kremnické vrchy	1 —	Turčianska kotlina	22 ↓ -4
Krupinská planina	2 —	Turzovská vrchovina	1 —
Laborecká vrchovina	65 ↑ +10	Vihorlatské vrchy	2 —
Levočské vrchy	1 —	Volovské vrchy	2 ↑ +1
Liptovská kotlina	22 ↑ +4	Východosl. pahorkatina	59 ↑ +6
Lubovnianska vrchovina	2 ↑ +1	Východoslovenská rovina	218 ↓ -8
Lučenecká kotlina	35 ↑ +1	Zemplínske vrchy	4 —
Malé Karpaty	1 —	Zvolenská kotlina	21 —
Nitrianska pahorkatina	10 ↓ -1	Žiarska kotlina	9 ↑ +3
Ondavská vrchovina	151 ↑ +7	Žilinská kotlina	7 ↑ +1
Oravská kotlina	19 ↓ -1	Žitavská pahorkatina	4 —
Oravská vrchovina	3 ↓ -1	Spolu	1 254 ↑

Aj v roku 2012 hniezdili bociany v 63 orografických celkoch Slovenska. Stabilizovaný stav v počte hniezd bol v 28 celkoch, čo je v porovnaní s minulým rokom nárast o 6. V 23 celkoch sme zaznamenali nárast počtu o 1–10 hniezd. V ojedinelých prípadoch nešlo o novovzniknuté hniezdo, ale o objavené hniezdo práve v uvedenom roku. V 12 orografických celkoch sme zaznamenali pokles o 1–8 hniezd čo je spôsobené aj s odstránením hniezda zo stĺpa elektrického vedenia a jeho neúspešným náhradným riešením.

Počty obsadených hniezd v povodiach Slovenska

Povodie	Počet obsadených hniezd
Bodrog	548 ↑
Bodva	40 ↓
Dunaj	38 —
Dunajec	2 —
Hornád	107 ↑
Hron	59 ↑
Ipeľ	107 ↑
Morava	21 ↑
Nitra	41 ↓
Poprad	60 ↓
Slaná	81 ↑
Uh	2 —
Váh	141 ↓
Celkom	1 254 ↑

Prehľady uvedené na tejto stránke dávajú obraz o obsadených hniezdach z hľadiska ich väzby na jednotlivé povodia, nadmorskú výšku a správcovskú príslušnosť jednotlivých stanovišť. Hniezda postavené na podložkách, alebo priamo na stĺpoch elektr. vedenia sú jednoznačne na majetku energetického podniku. Hniezda s označením ochrana prírody sú sčasti prekládky realizované ŠOP, ale aj inými subjektami a hovoria skôr o zámere riešenia ako o vlastníctve. Často sa jedná o nevysporiadané bodové zábery pôdy v intraviláne obcí. V ostatných prípadoch sú hniezda majetkovo viazané na uvedeného vlastníka.

Nadmorská výška obsadených hniezd v roku 2012

Nadmorská výška	počet	Nadmorská výška	počet
do 100 m n.m.	9	od 501 do 550 m n.m.	23
od 101 do 150 m n.m.	397	od 551 do 600 m n.m.	25
od 151 do 200 m n.m.	250	od 601 do 650 m n.m.	31
od 201 do 250 m n.m.	179	od 651 do 700 m n.m.	28
od 251 do 300 m n.m.	94	od 701 do 750 m n.m.	7
od 301 do 350 m n.m.	66	od 751 do 800 m n.m.	11
od 351 do 400 m n.m.	60	od 801 do 850 m n.m.	3
od 401 do 450 m n.m.	33	nad 851 m n.m.	1
od 451 do 500 m n.m.	37	Spolu	1 254

Správa stanovišť s obsadenými hniezdami v roku 2012

Vlastník, zriaďovateľ hniezda	počet	Vlastník, zriaďovateľ hniezda	počet
Energetický podnik	430	Súkromný majetok občana	60
Farský úrad	9	Školské zariadenia	37
Ochrana prírody	536	Závody, priemyselné podniky	60
Obecný úrad	65	Zdravotnícke zariadenia	6
Poľnohospodársky podnik	36	Neznámy vlastník	15
Spolu			1 254

On-line kamera na hniezde v Brzotíne

Aj v roku 2012 sme prevádzkovali online kameru na hniezde v Brzotíne. Obraz bol prenášaný cez server štátnej ochrany prírody, preto neprebíhal kontinuálne. Prílet samca sme zaznamenali popoludní 28.3. a samičky 3.4. Ráno, 8.4. bolo v hniezde prvé znesené vajíčko a od 12.4. už zasadla samička na znášku vajec. Posledné, štvrté mláďa sa vyliahlo 16.5. Označenie mláďat krúžkami sme realizovali 21.6. Mláďatá opustili hniezdo 13.8. a ešte 16.8. naposledy krúžili vo výške nad hniezdom. Dospelé bociany naposledy nocovali na hniezde 25.8. a na druhý deň odleteli.

Na území Slovenska boli inštalované aj ďalšie kamery. Ľ. Chládek stojí za prenosom obrazu z hniezda v Zlatých Moravciach (www.hniezda.sk) a hniezdo v Demänovej snímala kamera inštalovaná pracovníkmi TANAPu (www.kukaj.sk).

Prekládky hniezd s mláďatami v roku 2012

Na požiadanie Správy TANAP sme sa zúčastnili prekládky hniezda s mláďatami v Poprade-Velkej. Hniezdo na komíne domu na Jarmočnej ulici č.1 bolo treba riešiť v súvislosti s problémami údržby strešnej krytiny a z dôvodu plánovanej opravy strechy a komína. Náhradné hniezdo bolo umiestnené na samostatný stĺp s podložkou cca 50 m od pôvodného hniezda cez cestu. Dospelé bociany ho po úvodnom odmietaní prijali a prenesené tri mláďatá dochovali na novom stanovišti. Podobné riešenie sme realizovali aj v prípade hniezda v Oreskom (okres Michalovce). Podložka na hniezdenie bola pracovníkmi VSE a.s. inštalovaná na stĺp elektrického vedenia, kde stálo pôvodné hniezdo. Ďalšie dve prekládky boli realizované v obci Zamutov (okres Vranov n/T).

Atlas hniezd na internetovej stránke www.bociany.sk

V databáze sme upravili vkladanie údajov tak, aby dochádzalo k ich automatickému prepojeniu a zosúladeniu. Spája sa údaj o počte mláďat a výskyte nehniedzdiacich jedincov so stavom hniezda do kategórie „obsadené“. Údaj o neobsadení hniezda vyjadruje stav „opustené“. Stav hniezda „zaniknuté“ pridávame vtedy, keď je hniezdo dlhodobo opustené. Stav hniezda „potenciálne“ sa spája s neobsadenou podložkou.

K najčastejšou chybou, ktorá vzniká v databáze je ak pri vkladaní nového hniezda nie je zaznamenané hniezdne stanovište, ak vložené hniezdo nemá bližšiu lokalizáciu alebo chýba meno odosielateľa. Takýto údaj nie je vierohodný, a preto je nami zatiaľ neakceptovaný. V komentári pod hniezdom žiadame preto autora o doplnenie údajov a okolnosti založenia hniezda.

Ak máte akýkoľvek problém s vložením údajov do databázy, alebo s identifikáciou hniezda, napíšte nám na mailovú adresu uvedenú v závere spravodaja.

Zatiaľ nevieme odstrániť omylom zadaný dátum priletu. Snažíme sa jednať so správcom databázy na možnosti odstránenia tohto údajá. Často mylne zadaný dátum vystupuje pri hniezdach, ktoré ste omylom otvorili a tam ho zadali. Potom ste zistili omyl a vložili ste ten istý dátum priletu aj k správne vybratému hniezdu.

Upozornenie na krúžkované bociany na hniezdach

V roku 2012 ste nám hlásili výskyt krúžkovaných dospelých bocianov na týchto hniezdach:

- Breznička - neodčítaný krúžok na nohe dospelého bociana
- Drienovec - pravdepodobne samec mal na ľavej nohe na beháku hliníkový krúžok
- Korytárky - druhý rok pozorovaný dospelý bocian s veľkým krúžkom nad behákom
- Klenovec - adult s krúžkom na ľavej nohe dole
- Nižná Myšľa - adult s hliníkovým krúžkom na pravej nohe (odčítaný DER A 779)
- Veľká Ida - jedinec s hliníkovým krúžkom (odčítaný C 4790)
- Vidiná - adult s krúžkom na pravej nohe (odčítaný C 1358)

Pripájame ešte údaje o pozorovaní označených bocianov z rokov 2010 a 2011

- Bežovce krúžok na pravom beháku
- Kunova Teplica hliníkový krúžok C 2545
- Nižný Lánec hliníkový krúžok na beháku
- Soľ hliníkový krúžok na beháku
- Vecheč hliníkový krúžok na beháku
- Vitanová hliníkový krúžok
- Zuberec hliníkový krúžok

Pokúste sa pomocou ďalekohľadu skontrolovať, či uvedené krúžkované bociany ešte hniezdia na danom hniezde, prípadne odčítať údaje z krúžku. Informácie o údajoch na krúžku poskytnite mailom na našu adresu, alebo na vtaky@vtaky.sk. Sprostredkovane získate spätné informácie o pozorovanom jedincovi.

Od roku 2011 používame na Slovensku na označenie bocianov čierne plastové krúžky typu Elsa s kódom krajiny SVK a sériou V so štvormiestnym numerickým kódom. Všímajte si, či sa bociany s týmto označením nevyskytujú vo vašom okolí.

Spracovanie údajov o hniezdení bocianov bielych v roku 2012

Na konci roka 2012 boli v Atlase hniezd spracované všetky nám dostupné dáta o hniezdach zaznamenaných na našom území v roku. Celkovo sa jednalo o 2 015 aktívnych hniezd, opustených hniezd, hniezdných podložiek a iných hniezdných možností.

130 informátorov prispelo dátami priamo do databázy Atlasu hniezd. Poďakovať sa im môžeme jedine takto spoločne, nakoľko v programe databázy nie je zachovaná adresa odosielateľa dát. Niektorých z Vás vieme vypátrať, keďže údaje nevkladáte anonymne. Horšie je to s odosielateľmi údajov, ktorí vystupujú pod pseudonymom či so zašifrovaným menom. Často je potrebné údaje k hniezdu spresniť, doplniť či overiť. V týchto prípadoch nám ostáva jediný spôsob komunikácie cez Fórum na dolnom okraji karty príslušného hniezda pridaním komentáru. Nádejame sa, že si komentár prečítate a budete nám naň reagovať.

49 spolupracovníkov tak ako doteraz zaslalo spracované územia korešpondenčne alebo mailom.

V 289 prípadoch nemáme o stave hniezda či výsledku hniezdenia žiadnu správu. Ak sa jednalo o podložku na samostatnom stípe, ktorá už niekoľko rokov nezaujala bociany a stojí opustená vo výsledkoch sme jej priradili stav „potenciálne“ na hniezdenie. Ide o hniezdo v minulom roku obsadené a v štatistike roka vystupuje s označením výsledku „neznámy“.

K dokladovaniu hniezd sme do databázy získali fotografie 405 hniezd. Opätovne pripomíname, že pre praktické použitie databázy uprednostňujeme fotografie hniezda so širším okolím. Prosíme, aby ste ich pred vložením zmenšili na cca 300 kB / 600 pixelov. Pri vkladaní ste často netrpezliví a zadávate tú istú fotografiu v snahe, aby bola čo najskôr na karte hniezda. Kým ju neschváli administrátor, fotografia nebude dostupná na prezeranie v databáze.

Pri spracovaní výsledkov dbali sme o sprehľadnenie obsadených, potenciálnych a zaniknutých hniezd. Práve preradením viacerých hniezd do kategórie zaniknute sme očistili databázu od duplicitne zavedených hniezd a hniezd na elektrických stĺpoch, z ktorých nemáme spätnú informáciu o stave už niekoľko rokov. Pri snahe energetikov o preloženie predpokladáme že tieto hniezda pravdepodobne zanikli. V prehodnocovaní budeme pokračovať aj na začiatku roka 2013, preto v kategórii zaniknuté sa objaví vyšší počet hniezd a to sa ešte hniezdna sezóna ani nezačne. K preradeniu hniezd prispieva aj intenzívna snaha energetických podnikov o doriešenie problémových hniezd preložením na náhradné stanovište.

V databáze sa stretnete s viacerými hniezdami, u ktorých existuje nesúlad s uvádzaným stanovišťom hniezda (napr. elektrický stĺp) a aktuálnou polohou hniezda (napr. podložka na samostatnom stípe). Napriek nesúladu autori dát pripisovali v posledných rokoch údaje k pôvodnému hniezdu. Vieme o takýchto rozdieloch a budeme ich postupne riešiť vymazávaním dát z hniezdenia v posledných rokoch a spätne vkladáním týchto údajov a fotografií k aktuálne postaveným hniezdam.

Vyzývame Vás, aby ste sa zamerali aj na polohu hniezda na mapke a pokiaľ viete túto polohu spresniť, urobte tak v záujme rýchlej a správnej identifikácie hniezda. Po odsúhlasení administrátorom bude hniezdo presne lokalizované.

V prípade, že sa v databáze sa stretnete s chybne zaznamenanými, alebo inak pochopenými údajmi, dajte nám to vedieť aj s podrobným vysvetlením.

Prílety na hniezdo v roku 2012

Spracovaných je 270 údajov o prílete bocianov na hniezda. Prvé hlásenia o pozorovaní bocianov na území Slovenska sú zaznamenané z 24. a 27. februára. Keďže sa nejedná o prílet na hniezdo, ale len o pozorovanie osamoteného bociana na poli, predpokladáme, že sa jedná o jedinca, ktorý zimoval južnejšie za našu hranicu a s oteplením sa presunul na naše územie. Prvý vrchol príletu evidujeme 28. marca a maximum 4. apríla 2012.

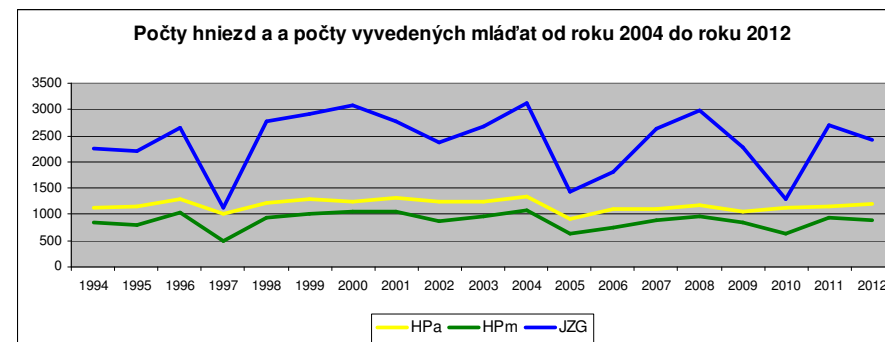
Telemetrické sledovanie bocianov

V rámci cezhraničného projektu SOS/BirdLife Slovensko ochrana a výskum vtáctva bez hraníc sme účasťou a poskytnutím vhodných jedincov podporili telemetrické sledovanie vybraných jedincov. K dnešnému dňu, je podľa možností sledovania vysielaného signálu bocian Oliver, zo Solivaru na ceste Afrikou. Veríme, že bude mať šťastie a po dvoch rokoch dospievania vráti sa na Slovensko aby tu hniezdil. Jeho púť môžete sledovať na stránke http://satellitetracking.eu/inds/showmap/?check_58=58

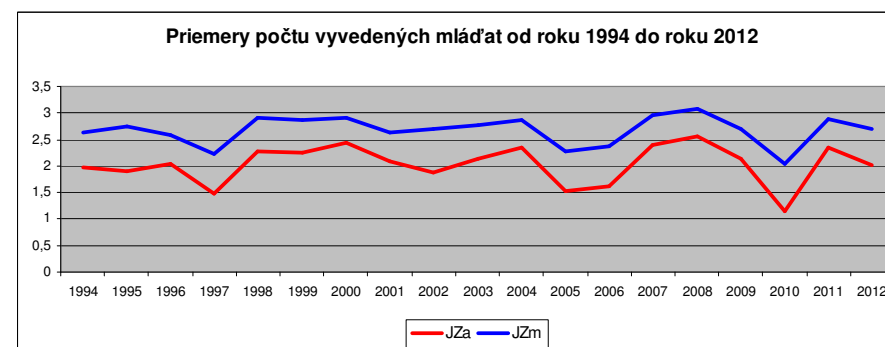

Oliver s vysielaczkou

Grafy znázorňujúce priebeh hniezdenia od roku 1994 do roku 2012

Stav populácie bociana bieleho na našom území zobrazujú krivky na grafe. Žltá, stredná krivka, zobrazuje celkový počet obsadených hniezd s vyvedenými mláďatami, hniezda s neúspešným výsledkom hniezdenia a hniezda, ktoré boli obsadené, no výsledok hniezdenia nepoznáme. Priebeh krivky od roku 2010 naznačuje mierny nárast obsadených hniezd (v roku 2011 o 27 a v roku 2012 o ďalších 34). Nedosahuje však stav aký tu bol v roku 2004. Červená, spodná krivka hovorí o počte párov, ktoré v roku úspešne vyvedli mláďatá. V roku 2012 ich počet mierne klesol. Modrá, vrchná krivka vyjadruje počet úspešne vyvedených mláďat. V roku 2012 počet vyvedených mláďat klesol. Môže to byť aj dôsledok vyššieho počtu hniezd, z ktorých sme nezískali údaj o počte vyvedených mláďat (HPx-164).

Na grafe, v ktorom sú spracované priemery vyvedených mláďat v pomere k celkovému počtu obsadených hniezd (červená, spodná krivka) a k počtu hniezd s vyvedenými mláďatami (modrá, vrchná krivka). Krivky majú takmer zhodný priebeh. Väčší odstup medzi nimi hovorí, že rok 2012 patril k menej úspešným rokům pre populáciu bociana bieleho na Slovensku. Priebeh kriviek je ovplyvnený aj vyšším počtom hniezd s neznámym výsledkom hniezdenia.

Nové hniezda v roku 2012

V roku 2012 pribudlo do databázy 116 nových hniezd. Z toho 68 hniezd bolo inštalovaných ako náhradné hniezda na podložky na samostatných stĺpoch. Takto boli riešené problematické hniezda a hniezda spôsobujúce havarijný stav v rozvode energie. 28 z nich ostalo neobsadených (potenciálne).

Poranenia usmrtenia bocianov v roku 2012

Veľké Revištia – búrkou 9.6. došlo k poškodeniu hniezda a úhynu jedného mláďaťa.

Sklabiná – začiatkom júla uhynul dospelý jedinec nárazom do elektrického vedenia. Druhý rodič mláďatá úspešne dochoval.

Peťov – začiatkom júla blesk usmrtil samicu na hniezde. Samec mláďatá úspešne dochoval.

Čečehov – počas búrky 9.6. uhynuli mláďatá na hniezde. Nájdené neskôr vyhodené pod hniezdom.

Gomboš - pri búrke začiatkom júla blesk uderil do stĺpa v blízkosti hniezda. Nájdené omráčené len jedno z troch mláďat vypadnuté vo vysokej burine pod hniezdom. Ošetrované, no aj tak neskôr uhynulo na Perínskych rybníkoch.

Čierne Kľačany – tri mláďatá 12.6. uhynuli na úpal. Pravdepodobne ich nechránil rodič pre ruch v okolí hniezda.

Mokrance – jedno mláďa bez dolnej časti končatiny odobraté z hniezda. Uhynulo počas rehabilitácie.

Radošovce – úhyn jedného z dospelých bocianov, druhý dochoval 4 mláďatá

Hlásené usmrtenie na stĺpoch elektrického vedenia

Rudná (RV) skrat spôsobil požiar a následné uhorenie násady na hniezde na stĺpe elektrického vedenia

Pribylina – samček pri súboji o hniezdo narazil do elektrického vedenia a uhynul. Násadu troch vajec vyhodil nový pár, ktorý hniezdo obsadil.

Prša – dospelý jedinec narazil počas hniezdenia do drôtov elektrického vedenia a uhynul. Mláďatá dochoval druhý rodič.

Plastový krúžok typu Elsa na označovanie bocianov na Slovensku

Analýza výsledkov hniezdenia bociana bieleho na Slovensku

Počet preskúmaných hniezd a hniezdných podložiek každoročne stúpa. V tomto roku sme získali informácie o 2015 takýchto stanovištiach. Predstavuje to nárast oproti roku 2011 o ďalších 42 hniezd a hniezdných podložiek. Dôvodom nárastu je snaha o budovanie náhradných hniezdných možností energetickými podnikmi, obyvateľmi a ochranármi.

Počet obcí, v ktorých sme zaznamenali hniezda a hniezdne podložky klesol o 6 na 1164 obcí.

Obsadených hniezd registrujeme o 34 viac ako v roku 2011. Spolu je to 1254 hniezd a nachádzajú sa v 930 obciach.

Počet hniezd s násadou (HPa) stúpol o 37 na 1198 a s ním aj počet obcí v ktorých hniezdili na 892 (viac o 21 obcí).

Počet hniezd s úspešne vyvedenými mláďatami klesol o 54 na 900 hniezd a pokles sme zaznamenali aj v počte vyvedených mláďat. Spolu bolo vyvedených 2431 mláďat (pokles o 342 mláďat).

Komentár k niektorým údajom v tabuľke s výsledkami hniezdenia

Konštatujeme z roka na rok stále vyšší počet tzv. potenciálnych hniezdných možností. Spôsobený je upútaním bocianov na podložky bez odstránenia pôvodného hniezda alebo nevhodným riešením prekládky. Dokladuje to aj stále vysoký počet obsadených hniezd na stĺpoch elektrického vedenia. Pravdepodobnosť prijatia náhradného hniezdenia na samostatných stĺpoch s podložkou je 57%. Pravdepodobnosť prijatia podložky, ktorá je inštalovaná priamo na stĺp elektrického vedenia, na ktorom sa nachádzalo pôvodné hniezdo je 70%.

Vysoký počet zaniknutých hniezd (152) súvisí s vyradením takých hniezd z databázy. Sú to hniezda o ktorých sme dlhú dobu nemali informácie. Nesúvisí to s opustením hniezda v danom roku. Výrazné je to pri hniezdach na stĺpoch elektrického vedenia, ktorých zaniklo až 90.

Vysoký počet hniezd s neznámym výsledkom hniezdenia (HPx-164) je spôsobený tým, že z viacerých tradične spracovávaných hniezd (až 108) sme nezískali informácie o výsledkoch hniezdenia, aj keď máme indície, že hniezdenie prebehlo úspešne.

Zverejnené údaje o výsledkoch hniezdenia nie sú za uvedený rok definitívne. Podľa prísľubu viacerých spravodajcov budeme chýbajúce údaje získavať dodatočne a priebežne vkladať do databázy. Preto je možná mierna úprava počtu pri jednotlivých položkách. Neskôr vložené údaje už výraznejšie neovplyvnia priemerné počty vyvedených mláďat.

Z hľadiska úspešnosti hodnotíme rok 2012 ako podpriemerný, menej úspešný.

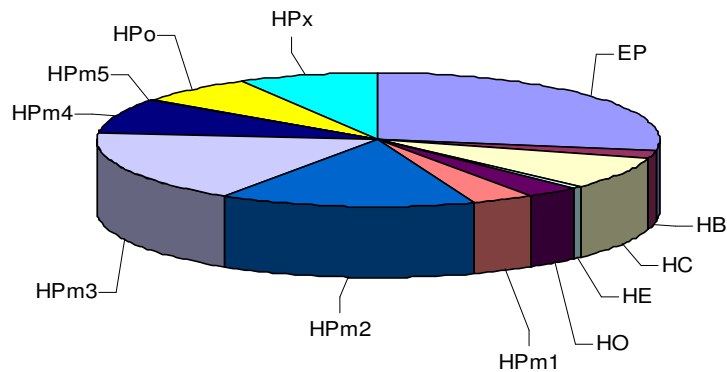
Výsledky hniezdenia bociana bieleho na Slovensku v roku 2012

Výsledky		Počet, hodnota
H	- celkový počet preskúmaných hniezd a hniezdných stanovišť	2 015
<i>Počet obcí, v ktorých sa hniezda a hniezadne možnosti vyskytujú</i>		1 164
Ha	- celkový počet obsadených hniezd (HB+HE+HPm+HPo+HPx)	1 254
<i>Počet obcí, v ktorých boli obsadené hniezda</i>		930
HPa	- celkový počet hniezdiacich párov (HPm + HPo + HPx)	1 195
<i>Počet obcí, v ktorých hniezdili bociany</i>		892
HPm	- počet hniezdiacich párov s vyvedenými mláďatami (HPm)	900
JZG	- počet vyvedených mláďat	2 431
JZa	- priemerný počet mláďat na jeden hniezdiaci pár (JZG / HPa)	2,03
JZm	- priemerný počet mláďat na pár s mláďatami (JZG / HPm)	2,70

Výsledky hniezdenia na jednotlivých stanovištiach v roku 2012

	EP	HB	HC	HE	HO	HPm 1	HPm 2	HPm 3	HPm 4	HPm 5	HPo	HPx	Spolu
Es		11	90	3	10	18	67	65	20	3	40	37	364
Kd		2	11	1	1	6	16	22	15	1	11	19	105
Kons	1	1	1				3	2	1				9
Kt		1	6	1		3	15	20	10	1	3	7	67
Nes	2		4		2	1	3	3	5		1	1	22
Ps	426	18	13	8	24	32	136	162	73	3	50	65	1010
Pses	78	9	6	2	12	9	37	62	21		19	21	276
Pskd	17		6	1	1	4	8	3	5		2	6	53
Pskt	7		2		1		1	6	1		2		20
Pssm	2		1										3
Psst	12		2		1		2		2	1		1	21
Psts	7				2	1	4	1	2		1		18
Silo	1		3									1	5
Sm			4		2	2	2	2	1		1	2	16
St			1				3		1				5
Stpz								2	2			2	6
Stvk		1	1						4	1		1	8
Ts							1		1		1		3
Vk			1				1		1			1	4
Spolu	553	43	152	16	56	76	299	350	165	10	131	164	2015

Graf výsledkov hniezdenia v roku 2012

Vysvetlivky symbolov a skratiek:

EP - umelé hniezadne podložky neobsadené už dva a viac rokov; HB - pár sa len sporadicky zdržiava na hniezde; HC - hniezda zaniknuté v tomto roku, HE - hniezdo bolo obsadené len jedným bocianom; HO - hniezdo bolo neobsadené; HPm1 – HPm5 - hniezdný pár vyvedol jedno – päť mláďat; HPo - pár hniezdil, no nevyvedol mláďatá; HPx - pár hniezdil, no výsledok hniezdenia nepoznáme.

Es - elektrický stĺp; Kd - komín domu; Kons - kovová konštrukcia; Kt - vysoký tehlový komín liehovaru, pily, tehelne, kotolne; Nes - neživý elektrický stĺp s odpojenými drôťmi; Ps - samostatný stĺp s hniezdnou podložkou; Pses - podložka na stĺpe elektrického vedenia; Pskt - podložka na komíne kotolne; Pssm - podložka na strome; Psst - podložka na streche; Psts - podložka na telegrafnom stĺpe; Silo - zásobník krmných zmesí; Sm - strom; St - strecha; Stpz - strieška sušiackej veže hasičskej zbrojnice; Stvk - strieška vetracieho komína maštale; Ts - telegrafný stĺp; Vk - veža, štít kostola.

V prehľadoch používame skratky okresov podľa štátnych poznávacích značiek vozidiel. Ostatné skratky a symboly sú vysvetlené pri jednotlivých tabuľkách.